

Nu andas trä. Nu vilar trädor och spänner sig ytor i harmoni. De nymakade fiolerna hänger i fönstret i Bengt Lindholms ateljé ... de visslar svagt till träden utanför, som savar.

Kräv tryggt trä!

• Det är så att jag samlat på mig några gamla violiner av Stradivarius. Dom är av rejält trä. Dom är väldigt gamla, ungefär från 1780-talet. Men dom hänger med, dom filurerna! Dom tål. Fioler är inte alls så spröda som det sägs Alpgran i locket. Lönn i botten. Finfina grejer.

Och åren baragår.

Jag tänker inte så ofta på mina Stradivarius. Trä är ju trä. Men så händer det där rätt så tråkiga förra söndagen.

Örebro regionmusik var vaktparad och truditade i hållande regn. Det forsade in i oboer och klarinetter, det rann i strömmar ur horn och flöjter. Jourhavande krigsmakt i form av en musikgallen major på Slottet märkte inget. Han barastampade akten så det saklafs klafs.

— Instrumentförstörd af tiotusentals kronor, grät en av musikanterna ut i Aftonbladet.

Trä sprack. Klarinetter havererade. En oboe blir aldrig riktigt mer sig lik.

— Trä..! — somi fioler.

— Sprack!!!

Violinmakare Bengt Lindholm har makat violiner sedan år 1931. Han lärde sig göra av fadern, i Violinmakande är ett ädelt konsthantverk, rakt nedstigande led till Antonio Stradivarius. Jag tyckte jag kommit rätt med mm oroliga fråga:

— Förlåt, men hur förhindrar jag nu att trä spricker?

Bengt Lindholm säger att jag inte kan förhindra att trä spricker.

— Ingen kan! Det är de ädla träslagens magi. Antingen spricker det. Eller också spricker det inte — trä är ett levande material. Trä uppför sig som man behandlar trä...

Antingen håller fioler några hundra år på råken.

Eller, också säger det på dig i

Fagotten läcker!... Verner Porst, som jagat läckor i träblåsinstrument i hela sitt liv, känner sig fram mot sprickan.

Lägenhetens centralvärme är farligare än regn på vaktparader. Regn kan man skydda sig mot. Torka av. Men inte värmen; den är torr och smygande sig in i minsta åder och skrymsle.

Trä andas. Trä 'vandrar' — drar ihop sig av värme, vidgar sig av fukt.

— Du kan inte försäkra dig mot naturens växlingar. Du kan inte binda trä. Då frigör sig trä, som ett våldsamt uppror. Ingen vet om det händer... och när det händer.

Det är ingen vidare trygghet med trä, faktiskt.

— Trä i texten kränger och häver sig så passat stränghöjden ändras sig. Därför brukar cellister parera med ett "sommarställ" och ett "vinterställ" — alltså: den där bryggansom håller upp strängarna nere vid ljudhålen.

Bengt Lindholm brukar bokstavligt skära upp en cello som häver sig farligt våldsamt. Det är inget instrumentmakande. Det är en allvarlig operation... med risk

att undvika i blåsinstrument — klarinetter, oboe, fagott, träbiås.

Verner Porst är instrumentmakare på Karlavägen. Han har anor i hela sitt liv tillbaka till staden Mark Neukirschendär instrumentmakarbodarna stod tätt som ådrorna i ädelträet.

Oboe, klarinett... hårdträslag. Grenadill. Ebenholz.

Jag föreslår ivrigt att gå över till en liten stadig oboe. Den verkar hållfast och garantiriktig.

— Oboen kan spricka... det märker du den dagen då luften liksom rinner ut. Oboen är otät av en knappt synlig spricka. Tonen dör... då är skadan allvarlig, säger Verner Porst på ett hyggligt men hemsksätt.

Då ser jag i stället några blixtande tvåflöjter. Stadig metall, inget träblås där inte. Silver. Platin. . . stadigasaker.

— När du tappar luften beror det på att klaffarna blivit otäta. Då måste allting justeras. Byta skinn. Väldiga sprickor gapar på upp mot en halv millimeter!

Klarinett. Rak och trygg säker. Verkar tålig.

— Mekaniken! Eller klaffarna som krånglar. Eller päronet — opptill — som spricker. En gång sprack konsertmästare Thore Janssons klarinett så det kansonsmalli tänderna..!

Trä är ju så underbart levande!

Trä är inte ett dugg schablon-säkert med indexgaranterad livstid.

Det här med skvättandet på självaste vaktparadens allt jag nu fått veta om trä har gjort mig ängslig.

Som tur är har jag inga Stradivarius. Det bara sa jag. Då skulle ni på ett pedagogiskt vis fatta hur otrygg jag är. Själva virket i en mästariolin kostar inget att tala om. Det är självalimmandets som kostarskjortan.

Så nu är jag ännu ängsligare för trä